

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/134/2019
Identifikačné číslo spisu: 7514217895
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7514217895.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. L., bývajúcej vo K. U. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Miklošom, so sídlom v Košiciach, Vodná 6, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, IČO: 00 166 481, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 16C 296/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. februára 2019 sp. zn. 5Co 409/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. júla 2018 č. k. 16C 296/2014-121 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom náhrady škody sumu 857,48 eur, spolu s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 10. októbra 2014 do zaplatenia (I. výrok), ďalej titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 2 000 eur (II. výrok), konanie v časti zaplatenia sumy 1 300 eur (cestovné náhrady) zastavil (III. výrok) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (IV. výrok). Žalobkyni priznal voči žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 26 % (V. výrok).

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že uznesením vyšetrovateľa OR PZ, úradu kriminálnej polície, oddelenia všeobecnej kriminality, Košice - okolie sp. zn. ČVS:ORP-668/OJP-KS-2010 zo 7. apríla 2011 bolo začaté trestné stíhanie pre prečin útoku na verejného činiteľa, pre ktorý bolo žalobkyni vznesené obvinenie. Žalobkyňa proti tomuto uzneseniu podala sťažnosť, ktorú prokurátor Okresnej prokuratúry Košice - okolie zamietol. Na základe obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Košice - okolie, Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 28. januára 2013 žalobkyňu spod obžaloby oslobodil, nakoľko nebolo dokázané, že skutok spáchala žalobkyňa. Proti tomuto rozsudku podal prokurátor odvolanie, ktoré následne na verejnom zasadnutí dňa 26. júna 2013 zoberal späť. Oslobodzujúci rozsudok tak nadobudol právoplatnosť dňom 26. júna 2013. Žalobkyňa si uplatnila nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím - uznesením o vznesení obvinenia, ktorú

vyčíslila sumou 1 226,76 eur, titulom trov obhajoby vynaložených v trestnom konaní, sumou 1 300 eur, titulom cestovných výdavkov, a sumou 17 600 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania voči nej.

3. Súd prvej inštancie uviedol, že výklad ust. § 6 zák.č.514/2003 Z. z. v súvislosti s posudzovaním nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia v prípade, ak došlo k oslobodeniu spod obžaloby, je riešený ustálenou rozhodovacou činnosťou súdov Českej republiky (ďalej len ČR), aj SR. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 53/1993, 4 MCdo 15/2009, 4 Cdo 183/2009, 4 Cdo 54/2011 a 7 Cdo 145/2011, a rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 25/2011, I. ÚS 540/2016 a III. ÚS 754/2016, ÚS ČR I. US 554/2004 a IV. US 428/2005, z ktorých vyplýva, že ak sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, čo sa prejavilo buď zastavením trestného stíhania, postúpením veci na prejednanie priestupku alebo oslobodením obvineného spod obžaloby, má to rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania pre nezákonnosť. Ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších predpokladov zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. V danej veci bolo nesporné, že žalobkyňa bola oslobodená spod obžaloby pre skutok, pre ktorý bolo voči nej vznesené obvinenie, čím sa toto uznesenie považuje za nezákonné rozhodnutie. Preto v ďalšom skúmal existenciu škody a príčinnú súvislosť medzi týmto nezákonným rozhodnutím a škodou uplatňovanou žalobkyňou.

4. Žalobkyňa si titulom náhrady škody, po čiastočnom späťvzati žaloby, uplatňovala sumu 1 226,76 eur, ako trovy obhajoby vynaložené v trestnom konaní. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobkyňa má právo na náhradu trov právneho zastúpenia, vynaložených v trestnom konaní. Poukázal na to, že bolo irelevantné, či išlo o prípad nutnej obhajoby alebo nie, pretože právo obvineného zvoliť si obhajcu v trestnom konaní je súčasťou ústavného práva na právnu pomoc (čl. 47 ods.2 Ústavy SR). Príčinná súvislosť medzi takto vzniknutou škodou u „žalobkyňi“ a trestným stíhaním je nepochybná, keďže bez prebiehajúceho trestného stíhania by si nebola zvolila obhajcu (k tomu pritom došlo až po doručení trestného rozkazu, keď už bola v pozícii obžalovanej). Žalobkyňa predloženými výpismi z účtu preukázala úhradu trov obhajoby zvolenému advokátovi JUDr. Zoltánovi Koreňovi, a to dňa 25. novembra 2011 úhradu sumy 580,94 eur, dňa 2. novembra 2012 úhradu sumy 320 eur a dňa 3. októbra 2013 úhradu sumy 325,82 eur. Súd prvej inštancie priznal žalobkyňi náhradu škody, titulom vynaložených trov právneho zastúpenia v trestnom konaní, pričom jej priznal iba náhradu tých trov, ktoré boli účelne vynaložené, a to vo výške tarifnej odmeny. Z trestného spisu 5T/85/2011 zistil, že obhajca žalobkyne vykonal nasledovné úkony - prevzatie a príprava zastúpenia 26. októbra 2011, podanie odporu proti trestnému rozkazu 26. októbra 2011, účasť na hlavnom pojednávaní 28. novembra 2011, 6. februára 2012 - v trvaní 2 hod., 19. marca 2012 - v trvaní 1,5 hod., 14. mája 2012 - v trvaní 1,5 hod., 11. júna 2012 - v trvaní 25 min., 17. septembra 2012 - v trvaní 50 min., 17. decembra 2012 - odročené bez prejednaní veci, 28. januára 2013 - v trvaní 2 hod. 15 min., písomné podanie na súd z 15. apríla 2013 - vyjadrenie k odvolaniu proti rozsudku a - účasť na verejnom zasadnutí 26. júna 2013 - len vyhlásenie rozhodnutia. Titulom nákladov za fotokópie zo súdneho spisu uhradil obhajca 24. novembra 2011 sumu 3,96 eur. S poukazom na § 12 ods. 3 písm. a/, § 14 ods.1 písm. a/, b/, c/, ods. 5 písm. b/, § 15 písm. a/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhl. č. 655/04 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb, súd priznal žalobkyňi náhradu škody, titulom trov právneho zastúpenia (za úkony právnej služby a náhradu hotových výdavkov, vrátane DPH) v celkovej sume 857,48 eur. Uskutočnenie iných úkonov právnej služby alebo vynaloženie iných hotových výdavkov v trestnom konaní obhajcom, než vyplývali zo spisu 5T 85/2011, nebolo zdokladované.

5. Pokiaľ išlo o nemajetkovú ujmu, túto si žalobkyňa uplatnila vo výške 17 600 eur, dôvodiac, že doposiaľ viedla riadny život, nebola trestne stíhaná a voči nej vedené trestné konanie znížilo jej dôstojnosť a vážnosť v okruhu známych, rodiny ako aj na pracovisku v zahraničí. Tvrdené skutočnosti preukazovala svojou výpoveďou, ako aj výpoveďou svedkov a odpisom z registra trestov. Poukazovala pritom na nález ÚS SR sp. zn. III.ÚS 754/2016, podľa ktorého suma 620 eur za mesiac trestného stíhania nie je neprimeraná. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním potom dospel k záveru, že u žalobkyňi nie je dostatočným zadosťučinením len konštatovanie porušenia práva, pretože došlo k

závažnému narušeniu jej dôstojnosti, k poškodeniu jej dobrého mena a občianskej cti a narušeniu partnerského vzťahu. Uviedol, že žalobkyňa bola bezúhonným občanom, vyrastala v dedine s cca 3000 obyvateľmi, ktorí ju poznali, poznali jej rodinu i rodinu jej priateľa. Súd mal preukázané, že v dôsledku prebiehajúceho trestného stíhania bola narušená jej dobrá povesť v mieste jej bydliska i pracoviska. Toto trestné stíhanie malo negatívny dopad i na jej psychický stav, zmenila sa, uzavrela sa a ťažko túto situáciu zvládala, nevedela spať a dokonca omdlievala. Narušil sa aj jej vzťah s jej priateľom, ktorý sa však postupne upravil. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vzal súd do úvahy aj dĺžku trestného konania (vyše 3 rokov) a povahu trestnej veci (útok na verejného činiteľa). Na strane druhej súd prihliadol na skutočnosť, že počas trestného stíhania jej osobná sloboda nebola obmedzená a zohľadnil, že sa v obci zdržiavala len občas, keďže dlhodobo žije v zahraničí. Súd prvej inštancie potom vyhodnotil, že dopad trestného stíhania nespôsobil u žalobkyne stratu jej zamestnania, resp. neudržateľnú situáciu pre ňu na pracovisku, ani rozpad rodinných vzťahov či partnerského vzťahu. Preto ako dôvodnú, primeranú a zodpovedajúcu všeobecnej predstave spravodlivosti, jej priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 eur.

6. O príslušenstve pohľadávky (z náhrady škody) rozhodol podľa § 517 Občianskeho zákonníka a § 16 ods.4 zák. č. 514/2003 Z. z.

7. Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 a § 262 ods.1 CSP.

8. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 26. februára 2019 sp. zn. 5Co 409/2018 odmietol odvolanie žalobkyne proti výrokom I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie, a zároveň napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v týchto výrokoch (I., II.), ako aj vo výrokoch IV. a V. potvrdil. Odvolací súd odvolanie žalobkyne proti výrokom I. a II. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie odmietol podľa § 386 písm. b) CSP (ako podané neoprávnenou osobou), nakoľko odvolanie žalobkyne smerovalo voči výrokom, ktorým bolo žalobe vyhovené. Týmito výrokmi tak nebola žalobkyňi spôsobená žiadna ujma, lebo bolo rozhodnuté v jej prospech. V ďalšom považoval napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo všetkých jeho napadnutých výrokoch za vecne správny, a preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. V tomto smere poukázal na to, že všetky skutkové zistenia súdom prvej inštancie, boli správne a mali oporu vo vykonanom dokazovaní. Súd prvej inštancie správne vec posúdil i po právnej stránke. Na zdôraznenie správnosti všetkých výrokov napadnutého rozsudku (§ 387 ods. 2 CSP) doplnil, že súd prvej inštancie správne nepriznal náhradu škody za úkon právnej služby (ďalšia porada s klientom), lebo zo spisu 5T 85/2011 nevyplývalo, že by bol tento úkon vykonaný. Súd prvej inštancie i presvedčivo a výstižne odôvodnil, z akého dôvodu vyhodnotil zásah do osobnostných práv žalobkyne v nižšej intenzite, než v prípade uvedenom v náleze sp. zn. III.ÚS 754/2016-42 z 24. januára 2017 a preto odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie nebolo možné považovať za nepreskúmateľné. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil zásah do jej integrity, a na ilustráciu uvádzala príklady priznanej nemajetkovej ujmy verejným činiteľom, z ktorých vyplýval zjavný nepomer medzi jej uplatneným nárokom a priznanými nemajetkovými ujмами verejným činiteľom, z dôvodu ktorého sa jej priznané finančné zadostučinenie javí ako neprimerané nízke a zároveň nespravodlivé, odvolací súd uviedol, že v prípade žalobkyňou uvedených príkladov, skutočnosť, že šlo o verejných činiteľov nebola primárnou pri úvahe o výške priznanej nemajetkovej ujmy, ale ňou boli spôsob, akým došlo k zásahu do ich dobrej povesti (prostredníctvom masových informačných prostriedkov) a okolnosť, že ich dobré meno nebolo poškodené iba v obci, kde bývali, ale v celom štáte. Ani tvrdenie žalobkyne, že sa súd prvej inštancie nevysporiadal s otázkou funkcie nemajetkovej ujmy v oblasti preventívnej a represívnej odvolací súd nepovažoval za pravdivé, keďže súd prvej inštancie tak urobil v bode 57. odôvodnenia. Napokon súd prvej inštancie správne rozhodol aj o trovách konania, nakoľko v prípade náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, sa pri posudzovaní miery úspechu v spore a pri určení výšky odmeny za úkony právnej služby vychádza nie z uplatneného nároku, ale z priznaného nároku. V závere svojho rozhodnutia uviedol, že i žalovaná vo svojom odvolaní iba opakuje skutočnosti uvádzané už v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa súd prvej inštancie riadne vysporiadal a preto sa odvolací súd s jeho dôvodmi v celom rozsahu stotožnil. Na rozhodnutia všeobecných súdov, uvádzané žalovanou v odvolaní, neprihliadol, nakoľko tieto boli vydané ešte pred nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky

sp. zn. III.ÚS 754/2016-42, ktoré možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššej súdnej authority (čl. 2 ods.2 veta pred bodkočiarkou CSP), a nie sú s ňou v súlade.

9. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods.1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP.

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Odôvodnila ho tým, že v konaní došlo k vade podľa § 420 písm. f/ CSP a že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci v otázke, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) a v otázke náhrady trov konania táto nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

11. Vádu konania spočívajúcu v tom, že súd nesprávnym postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces vidí žalobkyňa v tom, že odvolací súd jej odvolanie proti výrokom I., II. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol. Uviedol, že je pravdou, že žalobkyňa bola v spore sčasti úspešná, to však neznamená, že v časti, v ktorej bola neúspešná sa nemôže odvolať. Pri náhrade škody bola úspešná v sume 857,48 eur a neúspešná v sume 369,28 eur. Pri nemajetkovej ujme bola úspešná v sume 2 000 eur a neúspešná v sume 15 600 eur. Je podľa nej neprípustné, aby súdy v prvom stupni určili hranicu nemajetkovej ujmy a ak strana sporu nie je s výškou spokojná, nemohla podať odvolanie proti časti, v ktorej bola v spore neúspešná, pretože odvolací súd to vyhodnotí podľa § 386 písm. b/ CSP. V ďalšom namietala, že sa súdy nedostatočne vysporiadali s výškou priznanej nemajetkovej ujmy, resp. s jej represívnu funkciou. Očakávala priznanie nemajetkovej ujmy vo výrazne vyššom rozsahu, keď v minulosti nebola nikdy trestne stíhaná a viedla riadny život vo Švajčiarsku s príjmom nad 3 550 eur mesačne. Z výpovede svedkov vyplynulo, že bola príslušníčkami policajného zboru predvedená na výsluch z rodičovského domu, v čase, keď prišla domov na dovolenku. V ďalšom nesúhlasila ani s rozhodnutím súdov v otázke trov konania, nakoľko jej mali byť priznané v rozsahu 100% vychádzajúc z priznanej sumy nemajetkovej ujmy 2 000 eur. Pri náhrade škody mali byť trovy priznané z priznanej sumy v pomere k sume uplatnenej. Z týchto dôvodov navrhla zrušiť oba rozsudky súdov nižších inštancií, a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

12. Žalovaná vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že žalobkyňa v dovolaní predkladá skôr vlastnú verziu skutkového stavu, ktorú považuje za dôležitú pre rozhodnutie, jej dovolanie však nesmeruje proti právnomu posúdeniu veci. Žalobkyňa vo svojom dovolaní neuviedla, v čom vidí odklon rozhodnutia odvolacieho súdu od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu, ani nevymedzila otázku, ktorá nemala byť doposiaľ dovolacím súdom riešená vo vzťahu k potvrdzujúcemu V. výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Preto navrhla dovolanie žalobkyne zamietnuť.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

14. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

15. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

18. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

19. Žalobkyňa podala dovolanie z dôvodu, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP).

20. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

21. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

22. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

23. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

24. Podľa § 386 písm. b/ CSP, odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

25. Podat' odvolanie je oprávnená strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. V prípade, ak je odvolanie podané osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie odvolania, odvolací súd takéto odvolanie uznesením odmietne. Z povahy odvolania ako riadneho opravného prostriedku teda vyplýva, že odvolanie môže podať len tá strana sporu, ktorej nebolo rozhodnutím súdu prvej inštancie v celom rozsahu vyhovené, prípadne ktorej bola rozhodnutím spôsobená iná určitá ujma na jej právach. Rozhodujúci je pritom výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie, pretože existenciu možnej ujmy možno hodnotiť len z procesného hľadiska. Pri tomto hodnotení sa neprihliada na subjektívne presvedčenie sporovej strany, ale na objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím súdu jej bola spôsobená určitá ujma, ktorú možno odstrániť zrušením alebo zmenou napadnutého rozhodnutia (k tomu pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 215/2010). Subjektívna stránka prípustnosti odvolania sa viaže na osobu konkrétneho odvolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva odvolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať odvolanie (hoci aj proti rozhodnutiu objektívne napadnuteľnému týmto opravným prostriedkom); takým dôvodom je skutočnosť, že rozhodnutím súdu prvej inštancie bol odvolateľ po procesnej stránke negatívne dotknutý a bola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery. Záver o tom, že podané odvolanie je prípustné, predpokladá zaujatie záveru o jeho prípustnosti tak po stránke objektívnej, ako aj po stránke subjektívnej. Posúdenie subjektívnej prípustnosti odvolania ale vo všeobecnosti predchádza posúdeniu objektívnej prípustnosti odvolania (k tomu pozri i rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 240/2012).

26. V preskúmvanej veci nedošlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie rozsudkom z 27. júla 2018 č. k. 16C 296/2014-121 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom náhrady škody sumu 857,48 eur, spolu s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 10. októbra 2014 do zaplataenia (I. výrok), ďalej titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 2 000 eur (II. výrok), konanie v časti zaplataenia sumy 1 300 eur (cestovné náhrady) zastavil (III. výrok) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (IV. výrok). Žalobkyni priznal voči žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 26 % (V. výrok). Tento rozsudok napadli odvolaním tak žalobkyňa, ako aj žalovaná. Žalobkyňa odvolaním napadla všetky výroky (I., II., IV. a V.) rozsudku súdu prvej inštancie, s výnimkou jeho výroku III., ktorým súd konanie zastavil. Namietala, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 365 ods.1 písm. f/ CSP], a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods.1 písm. h/ CSP]. V odvolaní výslovne uviedla, že výrok o priznanej náhrade škody (výrok I.) považuje za nesprávne právne posúdený, lebo vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu, keď jej bola priznaná náhrada škody iba v sume 857,48 eur, a neboli jej priznané trovy obhajoby za úkon ďalšej porady s klientom. V ďalšom nesúhlasila ani s výrokom II., ktorým jej bola priznaná nemajetková ujma len vo výške 2 000 eur. Rozhodnutie súdu v tejto časti považovala za nesprávne právne posúdené, nespravodlivé a nedostatočné. Žiadala nemajetkovú ujmu 17 600 eur. Žalovaná odvolaním napadla výroky I., II. a V. rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods.1 písm. h/ CSP). Odvolací súd napadnutým rozhodnutím odmietol odvolanie žalobkyne proti výroku I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie, ako podané neoprávnenou osobou, a zároveň rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., IV., V., ako vecne správny, potvrdil. Žiadnej zo strán sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

27. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že podľa obsahu odvolania (§ 124 CSP), žalobkyňa v podstate napadla iba výroky IV. a V. rozsudku súdu prvej inštancie, hoci v odvolaní za napadnuté výroky „formálne“ označila i výroky I., II. Výrokmi I., II. bolo totiž žalobe vyhovené v časti náhrady škody 857,48 eur, a nemajetkovej ujmy 2 000 eur. Skutočnosť, že zvyšok uplatnenej náhrady škody (369,28 eur) a nemajetkovej ujmy (15 600 eur) nebol žalobkyni priznaný sa potom premietol práve do výroku IV., ktorým súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol. Žalobkyňa tak bola oprávnená odvolaním napadnúť iba ten výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola jej žaloba vo zvyšku (t. j.

ohľadne sumy náhrady škody 369, 28 eur a nemajetkovej ujmy 15 600 eur) zamietnutá (v danom prípade výrok IV.). Bolo preto nadbytočným, keď odvolací súd „formalisticky“ vzťahol jej odvolanie aj voči výrokom I., II. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vyhovené, a to i napriek tomu, že žalobkyňa v odvolaní výslovne za napadnuté, označila aj tieto výroky. Podstatné totiž bolo, že v odvolaní namietala, že jej súd prvej inštancie zamietol, resp. nepriznal náhradu škody aj za úkon právnej služby - ďalšia porada s klientom a nemajetkovú ujmu v celej uplatnenej výške. Nebolo teda rozhodujúce, že žalobkyňa v odvolaní výslovne namietala aj nesprávnosť výrokov I., II., nakoľko túto zdôvodňovala práve zamietnutím časti jej nárokov uplatnených v žalobe. Odvolací súd tak z formálneho hľadiska síce správne jej odvolanie, čo do výrokov I., II. odmietol (ako odvolanie podané neoprávnenou osobou, keďže z procesného hľadiska bola žalobkyňa v tejto časti so žalobou úspešná), avšak takýto výrok nebol potrebný, a preto mal dôvodnosť podaného odvolania žalobkyne posudzovať len vo vzťahu k IV. výroku (t. j. výroku, ktorým bola žaloba žalobkyne vo zvyšnej časti zamietnutá). Nakoľko sa však odvolací súd v ďalšom zaoberal odvolacími dôvodmi žalobkyne i vo vzťahu k IV. výroku, a tieto riadne vyhodnotil, neodňal žalobkyňi svojim procesným postupom právo na prístup k súdu a na spravodlivý proces. Nemožno preto súhlasiť so žalobkyňou, že sa odvolací súd, odmietnutím jej odvolania, zároveň odmietol zaoberať jej odvolaním i čo do uplatnených nárokov, ktoré súd prvej inštancie svojim rozsudkom zamietol (žalobkyňa nepriznal).

28. V tomto smere možno poukázať i na samotné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorý bol v zhode so súdom prvej inštancie, že nárok na náhradu škody titulom odmeny za ďalšiu poradu s klientom, nebol v konaní preukázaný a nevyplýval ani z obsahu trestného spisu. Pokiaľ išlo o nemajetkovú ujmu, odvolací súd vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že súd prvej inštancie presvedčivo a výstižne odôvodnil, z akého dôvodu vyhodnotil zásah do osobnostných práv žalobkyne v nižšej intenzite, než v prípade uvedenom v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 z 24. januára 2017, a uviedol i to, že neobstojí poukaz žalobkyne na prípady odškodňovania verejných činiteľov, keďže u nich pri stanovení jej výšky prevládala predovšetkým spôsob, akým došlo k zásahu do ich dobrej povesti (prostredníctvom masových informačných prostriedkov), a okolnosť, že ich dobré meno bolo poškodené na celoštátnej úrovni. Zároveň uviedol, že sa súd prvej inštancie riadne vysporiadal i s otázkou funkcie nemajetkovej ujmy v oblasti preventívnej a represívnej, čo nepochybne vyplývalo z bodu 57. rozsudku súdu prvej inštancie.

29. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd svojim postupom podľa § 386 písm. b/ CSP, t. j. odmietnutím odvolania žalobkyne proti výrokom I., II. rozsudku súdu prvej inštancie, jej neodňal právo, aby na základe jej riadne a včas podaného odvolania bolo ňou napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmané z hľadiska ňou vymedzených odvolacích dôvodov odvolacím súdom (porovnaj R 23/1994), t. j. týmto procesným postupom nezneвозмоžnil žalobkyňi, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a preto navrhovateľka neopodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

30. Žalobkyňa prípustnosť dovolania vyvodzuje aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Vo vzťahu k výroku o trovách konania prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

31. Ak dovolateľ odôvodňuje prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“

jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Na rozdiel od vyššie uvedenej procesnej situácie ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

32. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, prijaté ako judikát R 71/2018).

33. Nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu z hľadiska § 432 ods. 2 CSP.

34. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

35. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

36. Dovolateľka v súvislosti s dovolacím dôvodom uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP však neformulovala žiadnu právnu otázku (vo svojom dovolaní iba formálne odkazuje na cit. ustanovenie). Z obsahu jej dovolania potom vyplýva, že „len“ nesúhlasí s výškou priznanej náhrady škody, resp. nemajetkovej ujmy (pričom v tomto smere poukazovala s odkazom na nález ÚS SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 iba na to, že nie je neprimeranou náhrada nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 620 eur za mesiac), avšak bez konkrétneho vymedzenia právnej otázky, vo vzťahu ku ktorej sa mal odvolací

súd odkloniť od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Dovolací súd ani výkladom nezistil, akú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal odvolací súd vyriešiť nesprávne.

37. Ako už bolo uvedené, otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku a nevysvetlí potrebu, aby dovolací súd túto otázku vyriešil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a akú jej naliehavosť mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá doposiaľ nebola riešená (príp. bola riešená rozdielne) a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 28/2017).

38. V danom prípade dovolateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v dovolaní neuviedla právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne a od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Za takúto otázku nemožno považovať len konštatovanie žalobkyne, že „považuje určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy priznanej súdom prvej a druhej inštancie za neadekvátne a preto sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Samotné určenie konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy odvolacím súdom nepredstavuje právnu otázku. Dovolateľka teda jasným a zrozumiteľným spôsobom nekonkretizovala právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy (jej rozsahu). Navyše, dovolateľka v dovolaní neuviedla, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci, pokiaľ konajúce súdy jej žalobu nad rozsah priznaného nároku zamietli. Len prosté konštatovanie dovolateľky, že priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím súdom považuje za neadekvátnu a že sumu ňou uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy nemožno považovať za prehnajú, obsahovo nezodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 432 ods. 2 C. s. p.

39. K samotnej výške nemajetkovej ujmy v peniazoch dovolací súd poznamenáva, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, pričom táto úvaha nemôže byť nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, ale musí sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Súd pritom musí brať na zreteľ jej prvoradú satisfakčnú funkciu, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie nemajetkovej ujmy, a to s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu; na druhej strane však nemožno priznávať neprimerané či dokonca premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by pri porovnaní s odškodňovaním zásahov do iných práv a slobôd zaručených ústavou mohli niektoré ujmy na iných základných právach bagatelizovať (4 Cdo 171/2005).

40. V prejednávanej veci súdy oboch nižších inštancií pri určovaní primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobkyňou rozhodnutím o vznesení obvinenia považovali za potrebné zohľadniť najmä povahu trestnej veci, celkovú dĺžku trvania trestného stíhania a následky, ktoré toto obmedzenie vyvolalo v osobnej sfére poškodenej (žalobkyne), a v nadväznosti na tieto zistenia ju stanovili v porovnaní s výškou náhrady nemajetkovej ujmy priznávanej v iných obdobných prípadoch a výškou, ktorá je poskytovaná v iných štátoch Európskej únie (i porovnaním s prípadom označeným žalobkyňou v náleze ÚS SR sp. zn. 754/2016).

41. V tomto smere súdy potom uviedli, že u žalobkyne došlo síce na jednej strane k narušeniu jej dobrej povesti v mieste jej bydliska i pracoviska, a trestné stíhanie malo i negatívny dopad na jej psychický stav, a to s poukazom na povahu trestnej veci (útok na verejného činiteľa) a dĺžku trvania trestného konania (3 roky), na druhej strane však súdy zároveň zohľadnili, že u žalobkyne nedošlo v súvislosti s týmto trestným konaním k obmedzeniu jej osobnej slobody, pričom dopady na jej dobrú povesť neboli

až také intenzívne (v obci sa zdržiavala iba občas, nakoľko dlhodobo žije v zahraničí), nestratila svoje zamestnanie, nedošlo k rozpadu jej rodinného a partnerského vzťahu. Preto súdy uzavreli, že v danej veci nešlo o porovnateľný prípad s vecou vedenou pred ÚS SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, najmä pokiaľ išlo o mieru a závažnosť zásahu (v ktorom prípade trestné stíhanie trvalo 4,5 roka, z toho väzobné stíhanie bolo 3 mesiace, u poškodeného došlo k strate zamestnania, jeho rodina sa ocitla v hmotnej núdzi, dostal srdcový kolaps a bol dlhodobo práceneschopný, rozpadlo sa mu manželstvo, pričom prípad bol i celoštátne medializovaný), a teda intenzita zásahu nebola v danej veci až taká výrazná.

42. Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že zodpovednosť štátu v týchto prípadoch je konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť absolútna (štát sa jej nemôže zbaviť).

43. Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy.

44. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach.

45. Dovolací súd je potom toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste.

46. Dovolací súd po zohľadnení povahy trestnej veci, dĺžky trestného stíhania, preukázaných dopadov trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobkyne a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy nielen za primeranú, ale aj zodpovedajúcu všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti. Dovolací súd preto konštatuje, že súdy nižšej inštancie v prejednávanej veci neaplikovali ustanovenia jednoduchého práva spôsobom, ktorý by poprel ich účel a zmysel.

47. Vzhľadom na uvedené možno teda konštatovať, že odvolací súd (a rovnako aj súd prvej inštancie) sa pri určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zaoberajúcej sa touto právnou otázkou, ale (práve naopak) pri jej riešení postupoval v súlade s rozhodovacou praxou tohto súdu.

48. Skutočnosť, že sa dovolateľka s vyčíslením primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím

súdom nestotožňuje a považuje ju za podhodnotenú, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ak odvolací súd pri jej zisťovaní vychádzal z uvedených kritérií, zadaných ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

49. Ak potom dovolateľka vo svojom dovolaní v ďalšom namietala skutkové závery súdov nižších inštancií, dovolací súd uvádza, že ani tieto nie je oprávnený preskúmať, pretože v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd. Dovolací súd nie je treťou inštanciou a preto sa ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ani nedostatočne zistený skutkový stav veci a nesprávne vyhodnotenie dôkazov, nie je dôvodom, ktorým by došlo k znemožneniu realizácie procesných oprávnení strán sporu a teda nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012).

50. Napokon vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku V. (t. j. vo výroku o trovách prvoinštančného konania), dovolací súd uvádza, že uznesenie o náhrade trov konania nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí v zmysle ustanovenia § 420 CSP (R 73/2018), a preto dovolací súd nemohol v tomto prípade preskúmať napadnuté rozhodnutie z hľadiska dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP. Prípadné konštatovanie nesprávneho posúdenia otázky náhrady trov konania zo strany dovolacieho súdu by totiž bolo v rozpore so základnou zásadou vyplývajúcou z Ústavy SR, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zároveň nie je dovolanie prípustné ani v prípadoch uvedených v § 421 ods. 1 CSP (teda ani podľa písm. b/ cit. ustanovenia), ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP), t. j. i v prípadoch rozhodovania odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (výrok V. rozhodnutia súdu prvej inštancie). Prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým tento rozhodol o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, je teda vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP.

51. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že nakoľko dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP procesne prípustné (a v prípade trov konania nie je procesne prípustné ani podľa § 420, ani podľa § 421 CSP) a dovolateľka nevymedzila relevantnú právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. a/, CSP, najvyšší súd jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

52. Úspešnej žalovanej dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej v tomto konaní nevznikli.

53. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.